

31.05.2023

Asia: VN/335/2019

Vesilain tarkistaminen; työryhmän mietintö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta lausuntoa työryhmän mietinnöstä vesilain uudistamiseksi. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on tarkistaa vesilakia siten, että kalatalousvelvoite tai kalatalousmaksu voitaisiin jatkossa nykyistä helpommin liittää lainvoiman saaneeseen vesivoimalaitoksen lupaan, johon sellaista ei entuudestaan sisälly (nollavelvoitelupa).

Korkein hallinto-oikeus on tarkastellut mietintöön sisältyvää lakiluonnosta erityisesti oikeusturva- ja muutoksenhakujärjestelyjen kannalta.

Korkein hallinto-oikeus pitää ehdotuksia perusteltuina. Esityksen lähtökohtiin liittyen korkein hallinto-oikeus kuitenkin toteaa, että esityksen pääasiallisessa sisällössä sekä yleisperusteluissa olisi paikallaan todeta selkeämmin, että nollavelvoitelupien tarkistamisen mahdollistaminen on välttämätöntä myös vesipolitiikan puitedirektiivin riittävän implementoimisen kannalta ja joka tapauksessa direktiivin vesien hyvän tilatavoitteiden saavuttamiseksi. Korkein hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että vesipolitiikan puitedirektiivin täytäntöönpanoon liittyen olisi perusteltua laajentaa säännöksiä koskemaan myös muitakin hanketyyppejä kuin vesivoimalaitoksia. Tehty rajausta liittyy ymmärrettävästi kuitenkin työryhmän toimeksiantoon.

Ehdotetut säännöslisäykset ovat hyvin muotoiltuja ja perusteltuja. Säännösehdotusten yksityiskohtaiset perustelut ovat myös täsmällisiä ja kuvaavat säännösehdotusten soveltamistilanteita hyvin. Korkein hallinto-oikeus esittää kuitenkin eräitä tarkentavia huomioita säännösehdotuksista.

Ehdotetun 2 luvun 13 b §:n (Vesivoimalaitoksen lunastaminen kalankulun turvaamiseksi) sijainti yleisiä säännöksiä koskevassa luvussa vaikuttaa vaikeasti perusteltavalta. Säännös voisi olla ehkä paremminkin voimalalaitoksia koskevassa luvussa erityissäännöksenä. Vastaava koskee ehdotettua 3

luvun 21 a §:ää (Uuden kalatalousvelvoitteen tai kalatalousmaksun määrääminen). Pykälän otsikossa tulisi syytä mainita sen koskevan vain vesivoimalaitosta.

Ehdotetun 2 luvun 13 b §:n mukaan "lupaviranomainen voi kalatalousviranomaisen hakemuksesta myöntää oikeuden vesivoimalaitoksen, jonka lupaan ei sisälly kalatalousvelvoitetta tai kalatalousmaksua, omaksi lunastamiseen". Säännöstä olisi perusteltua tarkentaa siten, että siitä ilmenee hakemusvaltuuden ohella selvästi se, kenelle lupa myönnetään.

Korkein hallinto-oikeus katsoo, että sekä 2 luvun 13 b §:n ja 3 luvun 21 a §:n mukaisissa tilanteissa saattaisi olla perusteltua, että säännösten soveltamisen kriteerinä olisi myös muodollinen liittymä vesienhoitosuunnitelmiin, joiden kautta saadaan myös tarvittavaa tietoa kalakantojen palauttamisen merkityksestä vesien tilatavoitteiden kannalta. Samalla voitaisiin ajatella, että vesienhoitosuunnitelmissa otettaisiin kantaa siihen, missä järjestyksessä kalatalousviranomainen asiassa etenee. Nyt esitetyn perusteella eri alueiden kalatalousviranomaiset voivat muutoinkin toimia ikään kuin toisistaan riippumatta.

Korkein hallinto-oikeus pitää sinänsä perusteltuna, että aloitevalta säännöksissä on kalatalousviranomaisella, koska puuttuminen luvan pysyvyyteen voi synnyttää korvausvelvollisuuden valtiolle. Ehdotuksen yleisperusteluissa ja ympäristöperusoikeutta koskevassa tarkastelussa voitaisiin myös tarkastella sitä, miksi esimerkiksi vesialueen omistajilla ei tällaista vireillepano-oikeutta olisi erityisesti 3 luvun 21 a §:n mukaisissa asioissa. Ehdotetun 19 luvun 5 §:n 3 momentin perusteella toiminnanharjoittaja ei voisi vaatia koko laitosta lunastettavaksi, vaikka hän katsoisi, että laitoksen tuotto ei olisi enää kohtuullinen. Säännöstä voidaan ehkä arvostella toiminnanharjoittajan oikeussuojan kannalta. Korkein hallinto-oikeus esittää pohdittavaksi, onko rajaus näin tehtynä välttämätön.

Lausunnon on valmistellut oikeusneuvos Mika Seppälä ja esittelijäneuvos Pekka Kemppainen, ja sitä ovat kommentoineet korkeimman hallinto-oikeuden kansliaistunnon jäsenet.

Presidentti Kari Kuusiniemi

Kansliapäällikkö Emil Waris

Waris Emil
Korkein hallinto-oikeus